

Warszawa, 08-04-2024 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

VII.602.22.2024.KNK

Pan

Andrzej Domański

Minister Finansów

ePUAP

Szanowny Panie Ministrze,

Rzecznik Praw Obywatelskich pragnie wyrazić zaniepokojenie spowodowane ogłoszeniem 3 kwietnia br. rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 marca 2024 r. w sprawie podwyższenia kwoty przypadającej na jeden mandat radnego przy ustalaniu limitu wydatków komitetów wyborczych w wyborach do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. poz. 498, dalej: rozporządzenie), które to weszło w życie dnia 4 kwietnia br. Dokonywanie zmiany limitu wydatków komitetów wyborczych za pomocą rozporządzenia, które wchodzi w życie 4 dni przed dniem głosowania w wyborach samorządowych (kilkadziesiąt godzin przed rozpoczęciem tzw. ciszy wyborczej), może rodzić wątpliwości co do zgodności z obowiązkiem **zachowania tzw. ciszy legislacyjnej** i pośrednio wpływać na realizację **zasady równości w prowadzeniu kampanii** wyborczej.

Pragnę przypomnieć, że Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie podkreślał konieczność zachowania tzw. ciszy legislacyjnej¹, wskazując, że „konieczność zachowania co najmniej sześciomiesięcznego terminu od wejścia w życie istotnych zmian w prawie

¹ Wyrok TK z 3.11.2006 r., K 31/06, OTK-A 2006, nr 10, poz. 147; wyrok TK z 28.10. 2009 r., Kp 3/09, OTK-A 2009, nr 9, poz. 138; wyrok TK z 20.07.2011 r., K 9/11, OTK-A 2011, nr 6, poz. 6.

wyborczym do pierwszej czynności kalendarza wyborczego jest nieusuwalnym co do zasady normatywnym składnikiem treści art. 2 Konstytucji RP². Takie działanie jest także sprzeczne z wnioskami Europejskiej Komisji dla Demokracji przez Prawo (Komisji Weneckiej), w której wytycznych wskazano, że każda zmiana prawa wyborczego bezpośrednio przed wyborami, nawet gdy nie zamierzono dokonać manipulacji, może rodzić podejrzenie sprzyjania bezpośrednim interesom politycznym.³

Ponadto należy zwrócić uwagę, że podwyższenie kwoty przypadającej na jeden mandat radnego przy ustalaniu limitu wydatków komitetów wyborczych powoduje, że komitety wyborcze mogą prowadzić dodatkową i niezaplanowaną wcześniej agitację wyborczą w ostatnich godzinach kampanii. Wskazana zmiana może jednak w praktyce nie wywoływać takich samych skutków dla wszystkich komitetów wyborczych, lecz dawać przewagę komitetom dysponującym większymi możliwościami logistycznymi i komunikacyjnymi, czyli w istocie komitetom partii politycznych, które dysponują odpowiednimi strukturami. Wydaje się, że krótki czas do zakończenia kampanii wyborczej nie stanowi dla takich komitetów przeszkody w wydaniu na agitację różnicy w kwocie wynikającej z ogłoszonego 3 kwietnia br. rozporządzenia. Nie jest z kolei oczywiste, czy taką realną możliwość będą miały mniejsze komitety wyborcze wyborców.

W związku tym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2023 r. poz. 1058), przedstawiam powyższe oceny oraz proszę uprzejmie o przedstawienie stanowiska w niniejszej sprawie.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

² Wyrok TK z 3.11.2006 r., K 31/06, OTK-A 2006, nr 10, poz. 147.

³ Kodeks Dobrej Praktyki w Sprawach Wyborczych – Wytyczne i raport wyjaśniające przejęte przez Europejską Komisję dla Demokracji przez Prawo (Komisja Wenecka), 52 sesja (Wenecja, 18–19 października, 2002), pkt. 63-65.